

SUVREMENE SOCIOLOŠKE TEORIJE

SYLLABUS

Zimski semestar, akademska godina 2016./2017.

Nositelj kolegija: prof. dr. sc. Ivan Markešić, red. prof.

Nositeljica seminarske nastave: dr. sc. Andreja Sršen

Status kolegija: obvezni

Oblik nastave: predavanja i seminari (2 + 2 sata tjedno)

Ispit: pismeni i usmeni

Broj ECTS bodova: 6

Termin predavanja:

- četvrtak, 14:20-15:50

Termin seminara:

- utorak 17:30 – 19:00

Konzultacije:

Prof. dr. sc. Ivan Markešić – četvrtkom od 12:45-13:45, soba vanjskih suradnika (1. kat HRSTUD) i, po dogovoru, u Institutu Pilar, Marulićev trg 19/II.

Dr. sc. Andreja Sršen – nakon seminara

Kontakt:

Prof. dr. sc. Ivan Markešić

- e-mail: ivan.markesic@pilar.hr
- tel.: 01/488-68 35 (Institut Pilar)

Nositeljica seminarske nastave:

Dr. sc. Andreja Sršen.

- e-mail: asresen@hrstud.hr
- tel.: 01/245-76 52 (Hrvatski studiji)

Opis kolegija:

Kolegij Suvremene sociološke teorije usmjeren je na pregled i kritičku analizu najutjecajnijih suvremenih socioloških teorija, kao i njihovih idejnih korijena. Kako je njihovo područje interesa praktički neograničeno, odabir tema i autora u određenoj je mjeri nužno arbitraran. Prva tematska cjelina kojom ćemo se baviti u sklopu ovoga kolegija jest (1) odnos mikro i makro razine odnosno djelovanja i strukture. U tom smislu ćemo se baviti teorijom strukturacije Anthonyja Giddensa, odnosno pitanjima vezanima uz njegovu konceptualizaciju dualnosti strukture, zatim pojmovima habitusa, prakse i strukture Pierrea Bourdieua, te teorijom komunikativnog djelovanja i pojmom svijeta života Jürgena Habermasa. Uz to, u ovome dijelu također ćemo se baviti i teorijom racionalnog izbora Hartmuta Essera, te teorijom interaktivnih ritualnih lanaca Randalla Collinsa. Drugi tematski sklop ovoga kolegija predstavlja nešto širi spektar makrosocijalnih tema koji obuhvaća (2) institucionalnu analizu, teoriju sistema, historijsku sociologiju, te globalna pitanja politike i ekonomije suvremenog društva. Tako ćemo se baviti teorijom mreža Marka Granovettera i pojmom institucionalnog izomorfizma Paula J. DiMaggia i Waltera W. Powella, teorijom sistema Niklasa Luhmanna, te takozvanom novom historijskom sociologijom Charlesa Tillyja, Thede Skocpol i Michaela Manna. Ovaj dio ćemo zaokružiti promišljanjem ideja Ulricha Becka o ulozi politike u drugoj modernosti i poimanjem krize svjetskog sustava Immanuela Wallersteina. Posljednju tematsku cjelinu obuhvaćenu ovim kolegijem čini (3) odnos moderne i postmoderne. U temu ćemo se uvesti poststrukturalizmom Michela Foucaulta, s posebnim naglaskom na pojmu moći i autorovom poimanju povijesti seksualnosti. Zatim ćemo se baviti idejama Jeana Baudrillarda, jednog od najznačajnijih predstavnika teoretiziranja postmoderne, te Brunom Latourom i pitanjem jesmo li ikada bili moderni. Naposljetku, osvrnut ćemo se na promišljanja Zygmunta Baumana o Holokaustu i ulozi sociologije u suvremenom društvu, te odnosom moderniteta i smrtnosti.

Ciljevi kolegija:

Osnovni je cilj kolegija osposobiti student(ic)e da samostalno i kritički tumače društvene fenomene pomoću analitičkih oruđa koje nude obrađivane teorije. Kao prvo, potrebno je osposobiti studente za dijalog s najvažnijim teorijama suvremene sociologije, a zatim ih osposobiti da ih analiziraju, koriste i kritiziraju. Pri tome se poseban naglasak stavlja na sintetiziranje znanja, tj. kritičko prosuđivanje i povezivanje različitih teorijskih pristupa. Studenti/ce će biti potaknuti/e da kroz prizmu obrađivanih teorija prepoznaju društvene probleme kao istraživačke teme, te da razmišljaju o tome kako bi se koncepti i teorije o kojima čitaju u sklopu kolegija mogli primijeniti na hrvatsko društvo.

Opće metode rada:

- (1) **Pohađanje nastave:** Nastava na kolegiju Suvremene sociološke teorije sastoji se od dva sata predavanja i dva sata seminara tjedno. Prisustvovanje na predavanjima i seminarima je obvezno. *Na predavanjima su dopuštena 3 izostanka (80% pohađanja nastave), dok su na seminarima dopuštena 2 izostanka (85% pohađanja nastave).* Svaki dodatni izostanak može se opravdati isključivo **liječničkom ispričnicom na prvom idućem terminu seminara**, te se mora nadoknaditi dodatnim zadatkom.
- (2) **Uvjeti za dobivanje potpisa:** (a) redovno pohađanje predavanja i seminara;
- (b) ispunjavanje dužnosti na seminarima (održano barem jedno izlaganje uz sve potrebne pripreme, pripremljenost i aktivnost);
- (c) na vrijeme predan i prihvaćen završni seminarski rad.

U slučaju neispunjavanja ovih obveza iz neopravdanih razloga, **potpis će biti uskraćen.**

- (3) **Provjera znanja (ispit)** sastoji se od pisanog i usmenog dijela. Za pripremu oba dijela ispita studenti/ce koriste **predavanja** i literaturu s **popisa obvezne ispitne literature (u nastavku).**

Pisani dio ispita moguće je položiti **tijekom trajanja nastave** putem dva kolokvija (*obadva* moraju biti položena (minimalno 60% bodova od svakog) za oslobođenje od završnog pisanog ispita). Ukoliko kandidat/kinja ne položi jedan ili obadva pismena kolokvija, mora položiti pisani dio ispita putem završnog pisanog ispita (polaže se cjelokupno gradivo).

Usmeni dio ispita održat će se u roku tjedan dana nakon pisanog dijela ispita.

Ocjenjivanje

Konačna ocjena iz kolegija računa se na sljedeći način:

- (1) Pismeni ispit/kolokviji: 60%;
- (2) Rad na seminarima: 25%;
- (3) Usmeni ispit: 15%.

Opis tema koje će se obrađivati na predavanjima:

13.10.2016.	Uvodno predavanje – suvremene sociološke teorije i njihov odnos prema svjetskom društvu, globalizaciji, migracijama, etničkim konfliktima, komunikacijama, socijalnim promjenama. Upoznavanje s načinom rada, literaturom i ispitnim obvezama.
20.10.2016.	Anthony Giddens – Teorija strukturacije.
27.10.2016.	Pierre Bourdieu – Struktura, habitus, djelovanje.
03.11.2016.	Jürgen Habermas - Teorija komunikativnog djelovanja.
10.11.2016.	Hartmut Esser - O usmjerenosti svakoga ljudskog djelovanja prema koristi.
17.11.2016.	Randall Collins – Teorija interakcijskih ritualnih lanaca.
24.11.2016.	Institucionalna analiza – Neoinstitucionalizam i teorija mreža.
01.12.2016.	Niklas Luhmann - Teorija sustava.
08.12.2016.	Charles Tilly, Theda Skocpol, Michael Mann - Nova historijska sociologija. Prvi kolokvij.
15.12.2016.	Immanuel Wallerstein – O kraju „modernog svjetskog sustava“.
22.12.2016.	Ulrich Beck – Društvo rizika, individualizacija, “zombi-kategorijame” socioloških klasika.
12.01.2017.	Michel Foucault - O „poretku stvari”, zatvoru, ludilu, arheologiji znanja.
19.01.2017.	<ul style="list-style-type: none">• Jean Baudrillard - O “simulaciji zbilje”, o ukinuću zbilje.• Zygmunt Bauman – Protosociologija, moderna i postmoderna strujanja.
26.01.2017.	Bruno Latour - O „parlamentu stvari“, odnosno o „političkoj ekologiji“. Drugi kolokvij.

Obvezna ispitna literatura:

1. **Baudrillard, Jean (2001)** *Simulacija i zbilja*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk : Hrvatsko sociološko društvo (Predgovor i str. 3-162).
2. **Beck, Ulrich i Edgar Grande (2006)** *Kozmopolitska Europa: društvo i politika u drugoj moderni*. Zagreb: Školska knjiga.
3. **Calhoun, Craig, Joseph Gerteis, James Moody, Steven Pfaff i Indermohan Virk (ur.) (2007)** *Contemporary Sociological Theory*, 2nd edition. Oxford: Blackwell.
4. **Collins, Randall (2004)** *Interaction Ritual Chains*. Princeton: Princeton University Press (str. 3-257).
5. **Foucault, Michel (1994)** *Znanje i moć*. Zagreb: Globus.
6. **Habermas, Jürgen (1990[1982])** Tumačenje uz pojam komunikativnog djelovanja, u: Vjeran Katunarić (ur.) *Teorija društva u Frankfurtskoj školi*, Sociološka hrestomatija. Zagreb: Naprijed (str. 593-619).
7. **Hechter, Michael i Satoshi Kanazawa (1997)** Sociological Rational Choice Theory. *Annual Review of Sociology*, 23: 191-214.
8. **Latour, Bruno (2005)** *Nikada nismo bili moderni: ogleđ iz simetrične antropologije*. Zagreb: Arkzin : AIIR.
9. **Luhmann, Niklas (2011)** *Društvo društva*. Zagreb: Naklada Breza.
10. **Skocpol, Theda (2004)** Uporaba komparativne historije u makrosocijalnom ispitivanju, u: *Uvod u komparativnu historiju*, Drago Roksandić (ur.). Zagreb: Golden marketing - Tehnička knjiga (str. 119-146).

Preporučeni udžbenici, zbornici radova i rječnici:

1. **Abercrombie, Nicholas, Stephen Hill i Bryan S. Turner (ur.) (2008)** *Rječnik sociologije*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
2. **Amann, Anton (1996)** *Soziologie. Theorien, Geschichte, Denkweisen*. Wien: Böhlau Verlag.
3. **Callinicos, Alex (2007)** *Social Theory: A Historical Introduction*. 2nd ed. Oxford: Polity.
4. **Collins, Randall (1994)** *Four Sociological Traditions*. Oxford: Oxford University Press.
5. **Collins, Randall (ur.) (1994)** *Four Sociological Traditions: Selected Readings*. Oxford: Oxford University Press.
6. **Kaesler, Dirk, Hrsg. (2000)** *Klassiker der Soziologie. Von Talcott Parsons bis Pierre Bourdieu*. Band II. München: Verlag C. H. Beck.

7. **Kaesler, Dirk, Hrsg.** (2005) *Aktuelle Theorien der Soziologie. Von Shmuel N. Eisenstadt bis zur Postmoderne.* München: Verlag C. H. Beck.
8. **Marshall, Gordon (ur.)** (1998) *A Dictionary of Sociology.* Oxford: Oxford University Press.
9. **Morel, Julius et al.** (2001) *Soziologische Theorie. Abriss der Ansätze ihrer Hauptvertreter.* München – Wien: R. Oldenburg Verlag.
10. **Mouzelis, Nicos** (2000) *Sociologijska teorija: Što je pošlo krivo?* Zagreb: Naklada Jesenski i Turk : Hrvatsko sociološko društvo.
11. **Ritzer, George** (1997) *Suvremena sociologijska teorija.* Zagreb: Globus.
12. **Ritzer, George (ur.)** (2005) *Encyclopedia of Social Theory*, Vol. 1. Thousand Oaks, CA: Sage.
13. **Ritzer, George (ur.)** (2005) *Encyclopedia of Social Theory*, Vol. 2. Thousand Oaks, CA: Sage.
14. **Spasić, Ivana** (2004) *Sociologije svakodnevnog života.* Beograd: Radunić.
15. **Stinchcombe, Arthur L.** (1987[1968]) *Constructing Social Theories.* Chicago: University of Chicago Press.
16. **Treibel, Annette** (2006) *Einführung in soziologische Theorien der Gegenwart,* Wiesbaden, VS Verlag für Sozialwissenschaften.
17. **Turner, Jonathan H. (ur.)** (2006) *Handbook of Sociological Theory.* 1st ed. New York: Springer.
18. **Werner Fuchs-Heinritz et al.** (1995) *Lexikon zur Soziologie.* 3. völlig neu bearbeitete und erweiterte Auflage. Oplade: Westdeutscher Verlag.